

Kastelskirken Juleaften den 24. december 2020

Thomas H. Beck

Har man været så heldig at have besøgt Israel, har man med stor sandsynlighed også aflagt Betlehem et besøg. Her kan man besøge Fødselskirken og stå i en lang kø for at komme ned i krypten og i det dunkle mørke defilere forbi stedet, hvor Jesus blev født. Det ligner nærmest en pejs af gammelt gulnet slidt marmor, hvor der i gulvet er en stor sølvstjerne netop dér, hvor det lille Jesusbarn kom ud af Marias liv. Turistindustrien kan dog også tilbyde besøg ved klippehuler, hvor andre kristne trossamfund vil påstå, at Maria og Josef søgte ly for natten. Man kan derfor ikke helt lade være med at vurdere, hvad der mon er det rigtige sted? Hvad er der størst sandsynlighed for? Ja, er der nogen af stederne, der er det rigtige? Man lader sig fange ind af sin fornuft, der dermed piller magien ud af fortællingen. Man sætter sig uden for fortællingen og gør sig til betragter af den. Man lever ikke med i det eventyrlige. Man – for nu at bruge et smart ord - afmytologiserer historien. Man gør det jo egentlig ikke for at ødelægge historien, men vel mere for at finde ind til selve sandheden, til det autentiske.

Det autentiske! Ja, det er også et lidt smart ord, som vi hele tiden støder på. For denne søgen efter det autentiske kendetegner om noget vores tid. Det handler dog ikke så meget om at pille Bibelen og historiebøgerne fra hinanden, vælte statuer og smide buster i havnen, som det handler om at finde sit eget autentiske jeg. Sådant beskæftiger mange sig med det autentiske menneske, om at blive den autentiske leder, om at være en autentisk virksomhed, om at være den autentiske partner, forældre, samfundsborger, om netop at finde sit autentiske jeg og skabe sig sin rette identitet.

Denne individualistiske tilgang til det autentiske er dog på ingen måde adskilt fra en søgen efter det autentiske i historien, i samfundet, i andre fællesskaber, ja, såvel som i det religiøse. Når Islamisk Stat i sin glansperiode destruerede oldtidens mange uvurderlige fortidsminder i Mellemøsten, var det et udtryk for, hvordan de ønskede at destruere det falske og forlorte i forhold til det, som de betragter som det sande og helt autentiske. Det samme kommer til udtryk i identitetspolitikken, når man vil fjerne mindesmærker over begivenheder og personer, der ud fra denne identitetspolitiske tankegang ikke har været tro mod det autentiske menneske. Der er en destruktion af det, som betragtes som uautentisk for at finde frem til det autentiske.

Dette siger jeg ikke denne juleaftensdag for at karikere noget, men derimod i et håb om at kunne perspektivere de forskellige former for smitte, der påvirker vores liv. For smitte handler jo ikke blot om overførsel af sygdomsskabende mikroorganismer mellem levende væsener, men smitte handler også om en åndelig eller psykologisk påvirkning, der fremkalder en bestemt adfærd, personlige karakterer og følelser og som kan føre til, at en større gruppe af mennesker indtager de samme holdninger. Ja, det kan føre til hysteri og uigennemtænkte beslutninger, der træffes på et alt for tyndt grundlag, hvor man mere er styret af følelser frem for fornuft og hvor man måske ikke har den store forståelse for, at man eksempelvis i mørke tider kan have brug for at høre sin kristentro forkyndt. Sådanne lidt Lemming-agtige

bevægelser kan have deres smittende effekt ved, at vi måske gerne vil være en del af "det gode selskab" – eller at vi omvendt gerne vil undgå at blive smidt ud af det. Det behøver dog ikke at handle om massesuggestion, for holdninger i sig selv er selvfølgelig smittende, fordi vi finder dem fornuftige, lykkebringende og på den måde autentiske. Men selv en dårlig opførsel virker for nogen autentisk, fordi de anerkender den som et nødvendigt opgør med konventionelle krav om en bestemt moral. Heldigvis er det dog ikke kun den uheldige adfærd, der smitter, men ligesom latteren har en smittende effekt, sådan smitter en ordentlig og retsindig opførsel jo også, ligesom en god stemning også breder sig som en steppebrand i et godt selskab, hvad enten der nu er tale om fest og ballade eller en hyggelig og stille aften som netop denne dags aften. Og tænker man efter, har den gode stemning ofte rod i en god fortælling.

Juleevangeliet er netop en sådan fortælling, der skaber noget godt. Fortællingen om Barn Jesus, der ligger i en krybbe og hvis lille barnefod kyskes af en okse, har jo samme effekt som en smittende barnelatter. Ja, man skal godt nok have et hjerte af sten for ikke at blive gennemstrømmet af en glad og befriende følelse, når man hører fortællingen om julenat i Betlehem.

Ligesom malerier af stalden i Betlehem juleaften ofte har et lysende Jesusbarn i centrum, sådan er kernen i fortællingen jo, at Gud – ved at lade sig føde som et menneskebarn - kommer ned på jorden til os, så vi ikke skal forsøge det umulige at komme op i himlen til ham. Kernen er, at Gud har gjort sig til menneske for at frelse os, altså gøre os til frie mennesker. Denne kerne – dette centrum - er det virkelig autentiske. Det er, hvad tro virkelig er. Tro er ikke vores religiøse forestillinger om Gud, men det er Guds – autentiske - troskab og tillid til os. Det er Guds anerkendelse af vores værdighed. Det er Guds kærlighed til hvert enkelt menneske, der dermed giver mennesket sin autenticitet. Juleevangeliet fortæller om, at det er Gud, der giver os vores frihed som mennesker. Det er vores Selv. Det autentiske. Han giver os muligheden for at være os selv og selv træffe vores valg i livet. Ja, julebudskabet er, at han giver os magten til det igennem sin magtesløshed. For intet er jo mere magtesløst end et nyfødt spædbarn i en stald, omgivet af sygdomsfremkaldende mikroorganismer, kong Herodes' soldater, der vil dræbe ham, ypperstepræster, lovkyndige og farisæere, der senere hen i hans liv vil anklage ham for blasfemi og i det hele taget omgivet af alverdens anden ondskab, som den nu engang findes i verden.

Det lille magtesløse Jesusbarn er dog også omgivet af kærlighed og hengivenhed, af tro og håb. Ikke mindst hans forældres, men også fra hyrderne, englene og de tre vise mænd. Selv dyrene tilbeder det lille barn. Og stjernerne funkler over Betlehem. Noget af det, fortælles der om i evangelierne. Andet fortælles ud af en tradition, hvor fantasien udvikler fortællingen med rod i dens kerne. Utallige er de malerier og tegninger, der farverigt gengiver stalden i Betlehem med den hellige familie i midten, sådan som vi blandt andet ser det på vores i øvrigt ny-restaurerede altertavle. Vi har julekrybber stående i vores hjem, sådan som vi synger julesalmer og sange, hører musik og læser julehistorier, der poetisk fortæller om julenat. Det er alt sammen blevet båret frem igennem generationer. Det knytter os sammen i et fællesskab, der består af en kollektiv erindring. Vi kan kalde denne kollektive erindring for en folkehukommelse. Og folkehukommelsen er naturligvis noget andet end folkesundheden, men er dog

alligevel på en anden måde et udtryk for en fælles folkelig sundhed. Det er udtryk for en fælles åndelig sundhed, der selvfølgelig er lige så livsnødvendig som den fælles fysiske sundhed i befolkningen. Denne åndelige sundhed kalder vi også for folkeånden eller folkesjælen.

Folkesjælen dør, hvis den ikke holdes i live af fortællingen, af poesien, musikken, billedkunsten, ja, dansen, fællessangen, skåltalerne, mindeordene for vore døde, foredrag, studiekredse og kirkegang. Folkesjælen dør, når nogen dømmes alt dette som uautentisk, falskt og forlorent, men i stedet for søger efter det autentiske inde i sig selv, i sin ideologi eller i sin religiøsitet - og samtidig med vil finde anerkendelse for sin identitet igennem sociale medier, igennem politik og i det hele taget i menneskelige sammenhænge. Folkesjælen dør, fordi denne søgen efter det autentiske fører til en destruktiv adfærd over for ikke mindst historien, hvor fortællingerne bliver afmytologiseret og glemt og den kollektive hukommelse forsvinder.

Men der er en vaccine mod denne smittende tendens i samfundet. Og det er jo selvfølgelig julens budskab, hvis ord i sig selv kan virke lige så magtesløse, som et lille spædbarn, men som ikke desto mindre skaber en befriende glæde, der kan flytte bjerge, fordi den hænger sammen med et krav om ansvarlighed. En ansvarlighed over for folkesjælen, historien, familien, næsten og over for den Gud, der anerkender hver og én af os som frie og værdige - og dermed giver os muligheden for at vælge at være os selv. Det er den ansvarlighed, der dermed også bærer os igennem vanskelige og mørke tider, hvor vi som nu kan være truet på vores helbred eller vores brød, men jo så sandelig også være truet på vores folkesjæl. Der er derfor også i år en rigtig god grund til at ønske hinanden en...

Glædelig jul.

AMEN!